

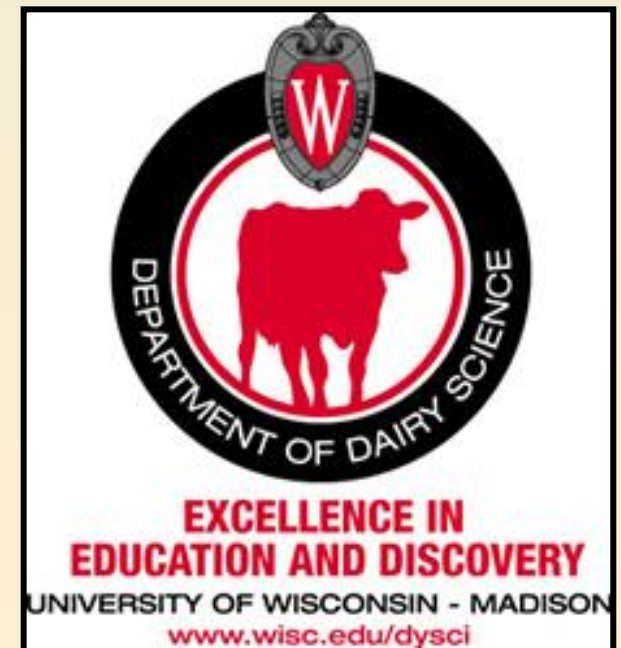
Faktory ovlivňující plodnost u laktujících mléčných krav

Paul M. Fricke, PhD

Associate Professor

Department of Dairy Science

University of Wisconsin - Madison

Faktory ovlivňující rychlost s jakou krávy zabřezávají:

Procento březostí

Procento inseminovaných

Procento zabřezlých

Procento březosti

**Jak efektivně
krávy březnou
jakmile jsou
inseminovány?**

**Procento březosti = % krav
které zabřeznou po inseminaci**

Čtyři faktory ovlivňující procento březosti:

Efektivita ins. **Načasování** Ins. **Plodnost** býka **Plodnost** samice
X X X

Načasování inseminace – týká se načasování inseminace vzhledem k říjovému chování a/nebo ovulaci

Projevy říje u mléčného skotu

**5-30% všech krav
inseminovaných
na základě
projevů říje je
inseminováno v
nesprávném
stádiu říjového
cyklu.**

(Appleyard & Cook, 1976;
Senger et al., 1988; Smith,
1982)

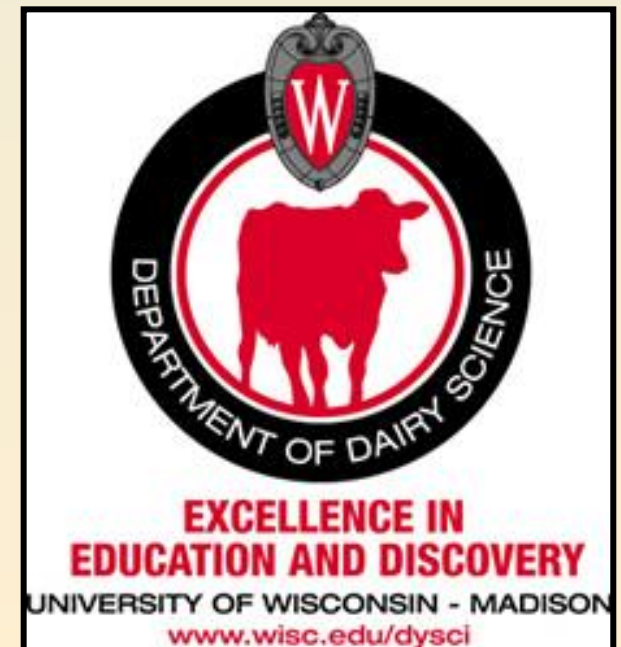

Načasování umělé inseminace laktujících mléčných krav vzhledem k projevům říje a synchronizované ovulaci

Paul Fricke

Professor of Dairy Science

University of Wisconsin - Madison

Pravidlo dopoledne/odpoledn e pro načasování inseminace

- Kráva u které byla říje zpozorována dopoledne by měla být inseminována o 12 hodin později(odpoledne)
- Kráva u které byla říje zpozorována odpoledne nebo večer by měla být inseminována o 12 hodin později příští ráno

Původ pravidla dopoledne/odpoledne

Trimberger & Davis, 1943

---

doba inseminace	n	Procento březosti
Začátek říje	25	44
Střed říje	40	82
Konec říje	40	75
Po říji (h)		
6	40	36
12	25	32
18	25	28
24	25	12
36	25	8
48	25	0

Inseminace 1x denně vs. pravidlo dopoledne/odpoledne

Postup	# krav	75 d procento nepřeběhlých (%)
Pravidlo dopol/odpol	3659	60.1
Jednou denně	3581	60.6

Nebel et al., 1994

Inseminace jednou denně (0800 – 0900 h) vs. pravidlo dopoledne/odpoledne

Postup	# krav	Procento březosti (%)
Pravidlo dopol/odpol	132	62.9
Jednou denně	129	62.0

Gonzalez et al., 1985

Paul M. Fricke, PhD

Doba inseminace vzhledem k době vyhledání říje

Nebel et al., 1994

Interval (h)	# inseminací	75 d procento nepřeběhlých (%)
0-6	1126	59.9 ^a
6-12	2352	60.7 ^a
12-18	2455	55.5 ^b
18-24	962	53.4 ^{bc}
24-30	99	49.6 ^c

Heat Watch

Kdy nastává ovulace s ohledem na projevy říje?

- **27.6 ± 5.4 h** od prvního případu, kdy na sebe nechala kráva v říji skočit
  - Walker et al., 1996. J. Dairy Sci. 79:1555

Vliv doby od první projevené ochoty nechat na sebe skočit na procento březosti laktujících mléčných krav

Doba od začátku řije do insemin. (h)	Insemin. (no.)	Procento březosti (%)	Odds ratio	95% rozsah pravděpodob nosti
0 až 4	327	43.1	1.00	–
>4 až 8	735	50.9	1.35	1.03 – 1.77
>8 až 12	677	51.1	1.33	1.01 – 1.75
>12 až 16	459	46.2	1.12	0.83 – 1.50
>16 až 20	317	28.1	0.51	0.36 – 0.71
>20 až 24	139	31.7	0.57	0.37 – 0.87
>24 až 26	7	14.3	0.18	0.02 – 1.56

Dransfield et al., 1998. J. Dairy Sci. 81:1874-1882.

Načasování inseminace- shrnutí

- Ujistěte se, že pracovníci na farmě poznají primární příznaky říjového chování**
- Není nezbytně nutné trvat na pravidle dopoledne/odpoledne**
Inseminace 1x denně může fungovat dobře
Kráva, u které byla pozorována říje může být inseminována okamžitě
- Připouštějte krávy jednou denně ve správný čas**

Problémy s vyhledáváním říjí

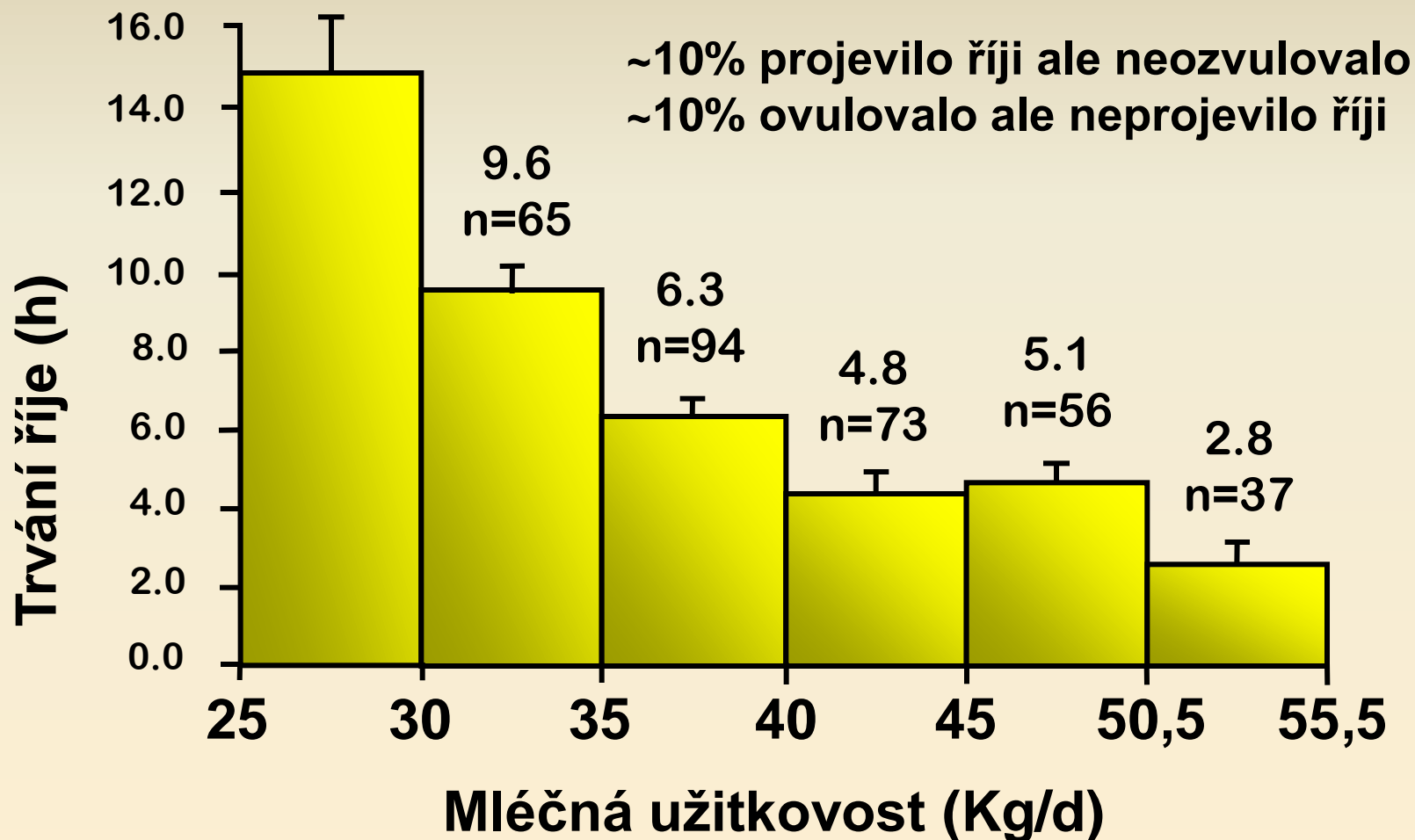

Trvání říje ve vztahu k mléčné užitkovosti

14.7
n=25

Lopez et al., 2004; Anim. Reprod. Sci. 81:209-223

- Analýza zahrnuje každou jednotlivou ovulaci (n=350) s výjimkou první ovulaci po porodu
- Průměrná mléčná užitkovost během 10 dnů před říjí

Jak vysoké procento mléčných krav necyklusuje v 65-75 dnech laktace?

- **24%** na základě sérového P_4 (n = 600) NC-113 Project
- **20%** na základě týdenního ultrazvuku a sérového P_4 (n = 316) Gumen et al., 2003
- **28%** na základě týdenního ultrazvuku a sérového P_4 (n = 267) Lopez et al., 2003
- **26%** na základě ultrazvuku (n = 766) Sterry et al., 2006

Systemy synchronizace

Resynch Ovsynch

Pursley & Wiltbank, 1995

Presynch

Moreira et al., 2001

Schéma Ovsynch

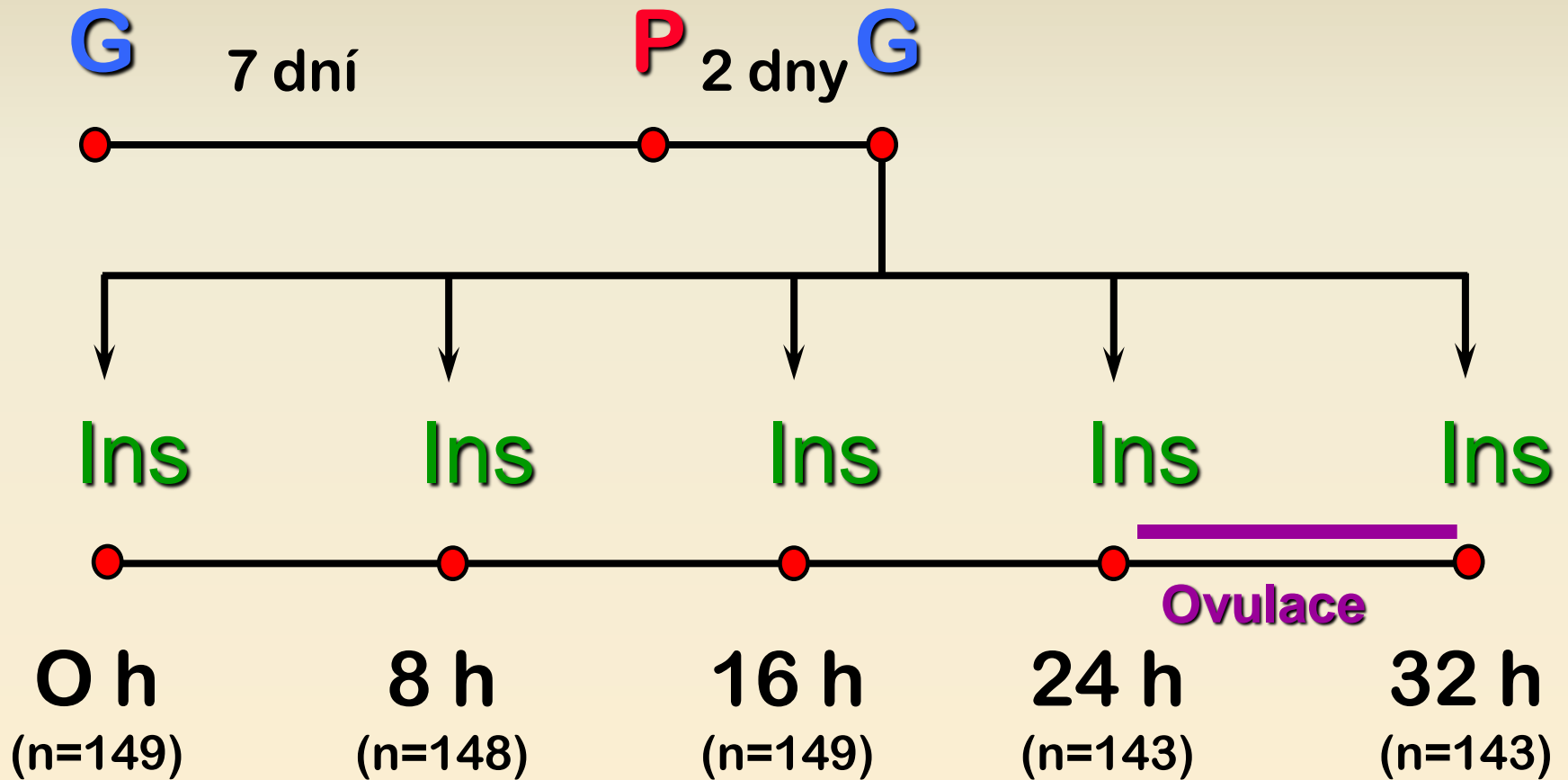
Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
	GnRH					
	PGF		GnRH			

Kdy nastává ovulace?

- **27.6 ± 5.4 h** od prvního případu, kdy na sebe nechala kráva v říji skočit
  - Walker et al., 1996. J. Dairy Sci. 79:1555
- Všechny krávy (n=20) ovulovaly v rozsahu **24 až 32 h** po druhé injekci GnRH Ovsynchu
  - Pursley et al., 1995. Theriogenology 44:915
- Tedy načasování ovulace je shodné pokud porovnáváme dobu do ovulace od prvního případu, kdy na sebe nechala kráva v říji skákat s druhou injekcí GnRH Ovsynchu

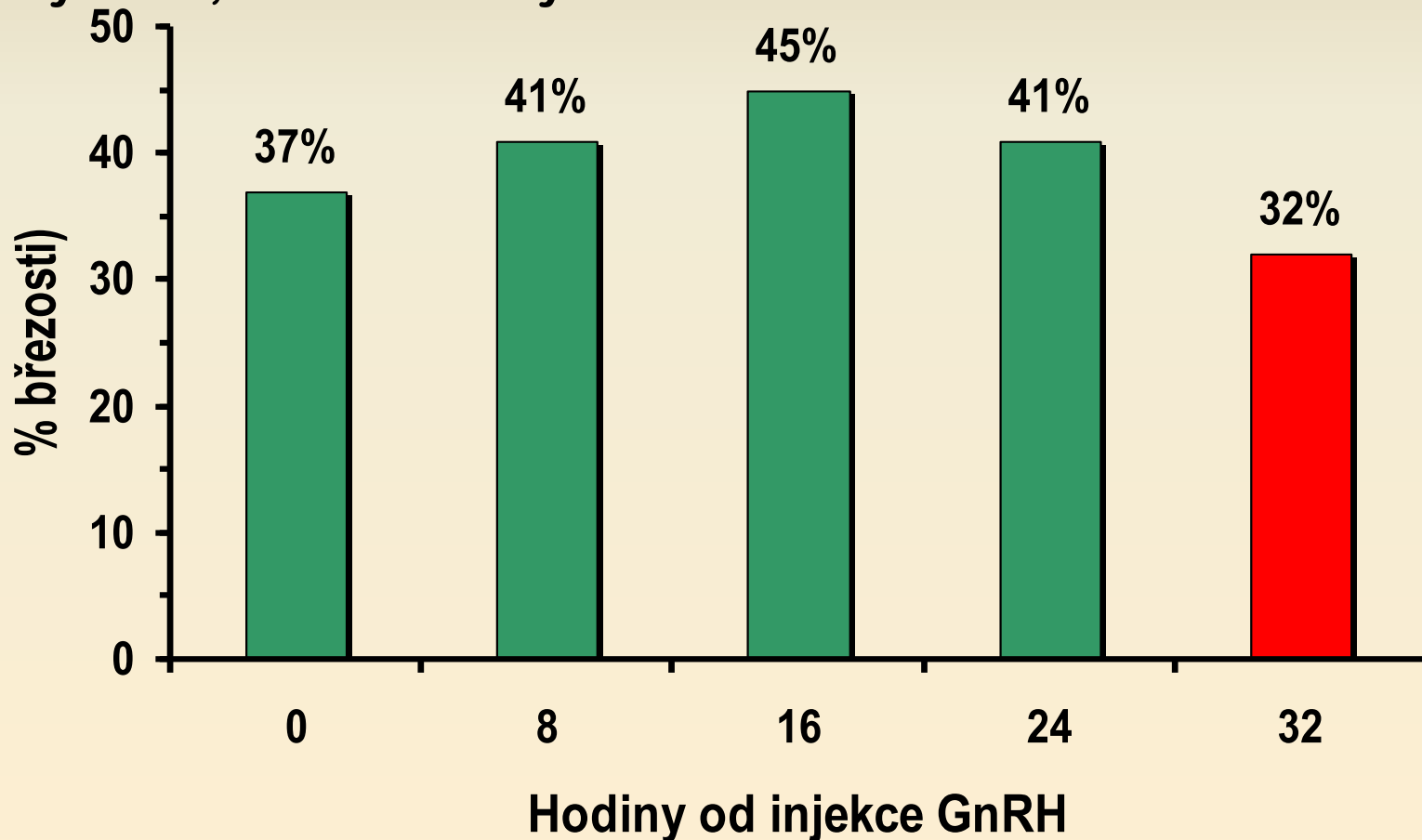
Plán pokusu

Pursley et al., 1998. J. Dairy Sci. 81:2139-2144

Procento březosti a porodů u laktujících krav inseminovaných v rozdílném čase od 2 injekce GnRH

Pursley et al., 1998. J. Dairy Sci. 81:2139-2144

Vliv načasování programu Cosynch na plodnost laktujících holštýnských krav po první načasované inseminaci po porodu a resynchronizaci

Sterry et al., 2007. Theriogenology 67:1211-1216.

	Cosynch 48		Cosynch 72	
	Primi	Multi	Primi	Multi
Presynch	34.1 (15/44)	27.5 (28/102)	40.6 (39/96)	33.6 (37/110)
Resynch	39.6 (19/48)	25.0 (47/188)	33.3 (23/69)	28.1 (43/153)
Overall	37.0 (34/92)	25.9 (75/290)	37.6 (62/165)	30.4 (80/263)

No treatment effect: Presynch (p=0.13); Resynch (p=0.93); Overall (p=0.30)

Parity effect: Presynch (p=0.91); Resynch (p=0.09); Overall (p=0.01)

Paul M. Fricke, Ph.D.

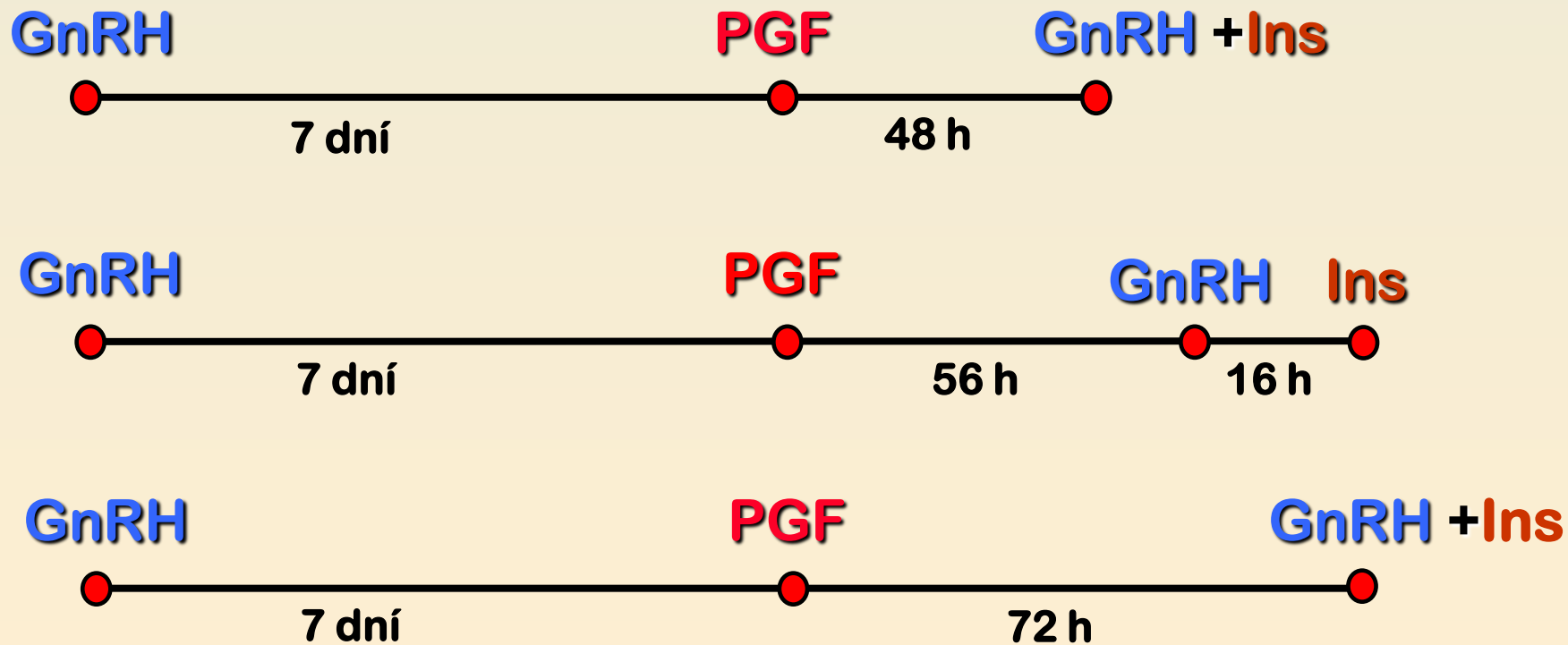

Porovnání mezi programy Cosynch a Ovsynch 56

Brusveen et al., 2008. J. Dairy Sci. 91:1044-1052.

Krávy byly inseminovány po programu Presynch nebo Resynch 1507 načasovaných inseminací u 927 laktujících holštýnských krav

Vliv postupu na procento březosti a ztrátu březosti

Brusveen et al., 2008. J. Dairy Sci. 91:1044-1052.

	Cosynch 48	Ovsynch 56	Cosynch 72
%břez. d 31-33	27 (494)	36 (494)	27 (494)
Least squares est.	29^a	39^b	25^a
%břez d 52-54	25 (493)	33 (494)	25 (494)
Least squares est.	27^a	36^b	23^a
Ztráta břez. (%)	5 (131)	5 (158)	7 (137)

^{a,b} Within a row, treatments differ (P<0.05)

Vliv postupu na procento březosti a ztrátu březosti podle pořadí inseminace

Brusveen et al., 2008. J. Dairy Sci. 91:1044-1052.

Postup	Presynch/Ovsynch			Resynch 32		
	48	56	72	48	56	72
n	108	115	120	386	342	397
%břez. d 31-33	36 ^{a,b}	45 ^a	25 ^b	23 ^y	33 ^z	26 ^{y,z}
%břez d 52-54	34 ^{A,a,b}	43 ^a	22 ^{B,b}	22 ^y	30 ^z	24 ^{y,z}
Ztráta břez. (%)	7	2	7	4.4	6.5	6.6

Values with different superscripts ^{a,b} (for first service) or ^{y,z} (for later services) within a row are different (P<0.05)

Values with different superscripts ^{A,B} (for first service)

Vliv postupu na procento březosti a ztrátu březosti podle pořadí laktace

Brusveen et al., 2008. J. Dairy Sci. 91:1044-1052.

Postup	Prvotelky			Starší		
	48	56	72	48	56	72
n	167	184	225	327	273	292
%břez. d 31-33	34 ^{a,b}	41 ^a	30 ^b	23 ^y	33 ^z	25 ^y
%břez d 52-54	31 ^{A,B}	37 ^A	28 ^B	22 ^y	31 ^z	23 ^y
Ztráta břez. (%)	11	10	6	1 ^Y	1 ^Y	7 ^Z

Values with different superscripts ^{a,b} (for primiparous) or ^{y,z} (for multiparous) within a row are different (P<0.05)

Values with different superscripts ^{A,B} (for primiparous) or ^{Y,Z} (for multiparous) within a row are different (P<0.1)

Porovnání první březosti poporodní načasované inseminace při postupu Ovsynch 56 a Cosynch 72 u laktujících dojných krav

Pořadí laktace	Postup		P-value
	Ovsynch 56	Cosynch 72	
Prvotelky	37 (134)	31 (148)	0.33
Starší	47 (204)	25 (253)	<0.05
Celkem	43 (338)	27 (401)	

Nebel et al., 2008. J. Dairy Sci. 90(E-suppl. 1):248 (Abstr.)

Načasování 2 injekce GnRH a březost po načasované inseminaci- závěr

- Ačkoliv Cosynchy jsou časově jednodušší pro provádění na farmě, načasování inseminace a načasování ovulace není optimální
- Plodnost po Ovsynchu 56 je výrazně vyšší než po Cosynchu 48 nebo Cosynchu 72
- **PŘESTAŇTE VYUŽÍVAT
COSYNCH!**

Čtyři faktory ovlivňující procento březosti:

Efektivita ins. X **Načasování Ins.** X **Plodnost býka** X **Plodnost samice**

Plodnost býka zahrnuje všechny faktory spojované s býkem

- Přirozená plemenitba: plodnost býka, libido, tepelný stres atd.
- Umělé inseminace je nejlepší způsob jak kontrolovat plodnost býka

Problémy s býky v přirozené plementibě

- 1) Více krav v říji
- 2) Otázka dominance
- 3) Procento zabřezlých

Čtyři faktory ovlivňující procento březosti:

Efektivita ins. X **Načasování ins.** X **Plodnost býka** X **Plodnost samice**

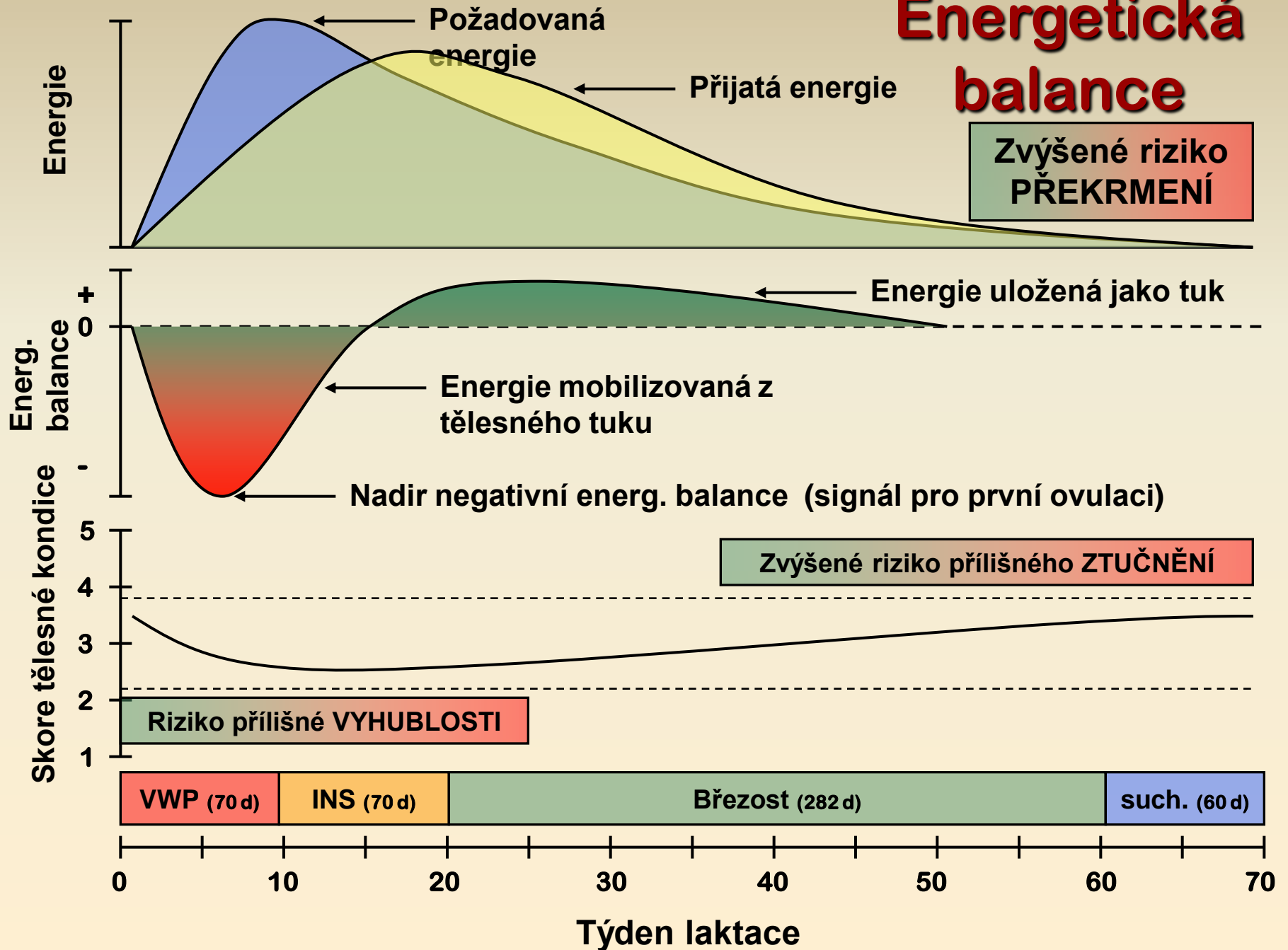
Plodnost samice zahrnuje všechny faktory spojené se samincí

- Zahrnuje vše co není zahrnuto plodností býka, načasováním inseminace a efektivitou inseminace
- Plodnost samice je ze všech čtyř faktorů nejobtížněji kontrolovatelná

Faktory ovlivňující plodnost samic

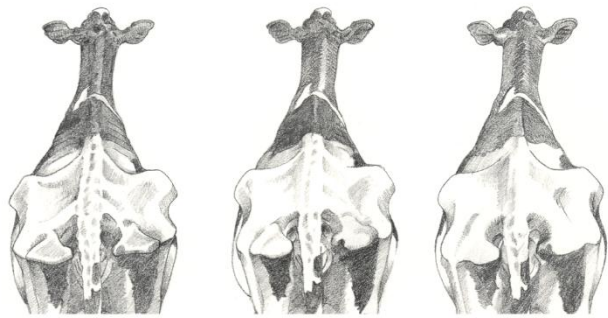
- Energetická balance po porodu**
  - Načasování první ovulace po porodu
- Skóre tělesné kondice**
  - Plodnost
  - Anovulace
- Tepelný stres**
- Protein krmné dávky a reprodukce**
- Fosfor a reprodukce**
- Nová hypotéza**

Energetická balance

Skore tělesné kondice

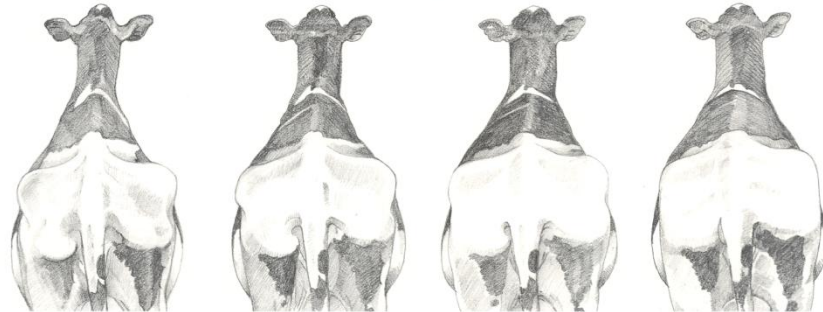
- ❑ BCS je neinvasivní metoda pro odhad tukových zásob u živých krav
- ❑ Def.: Poměr mezi množstvím tuku k množství ostatních složek (voda, protein, popel) na těle živého zvířete
- ❑ Změna tělesné kondice je jediný způsob jak v praxi stanovit energetickou bilanci

2.0

2.5

2.75

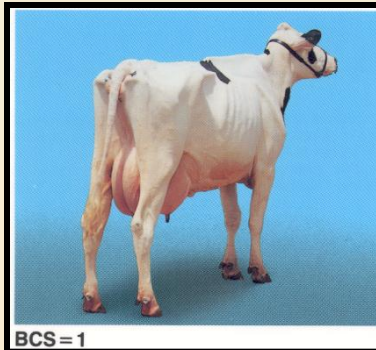

3.0

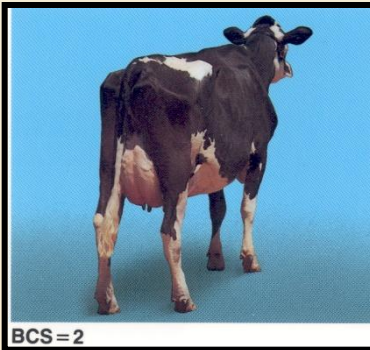
3.25

3.5

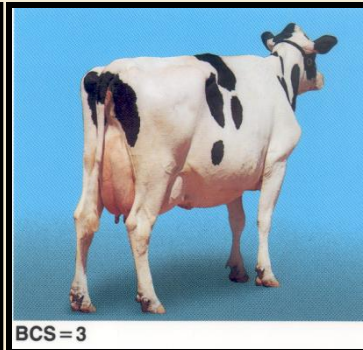
3.75

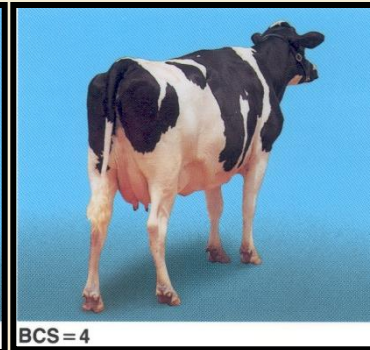
BCS=1

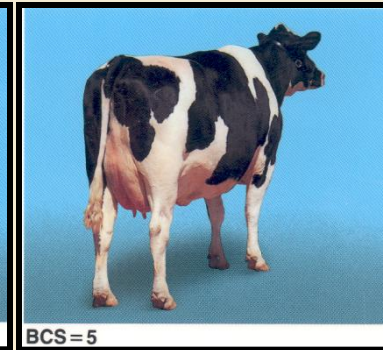
BCS=2

BCS=3

BCS=4

BCS=5

1

2

3

4

5

Vyhublá na kost

Hubená

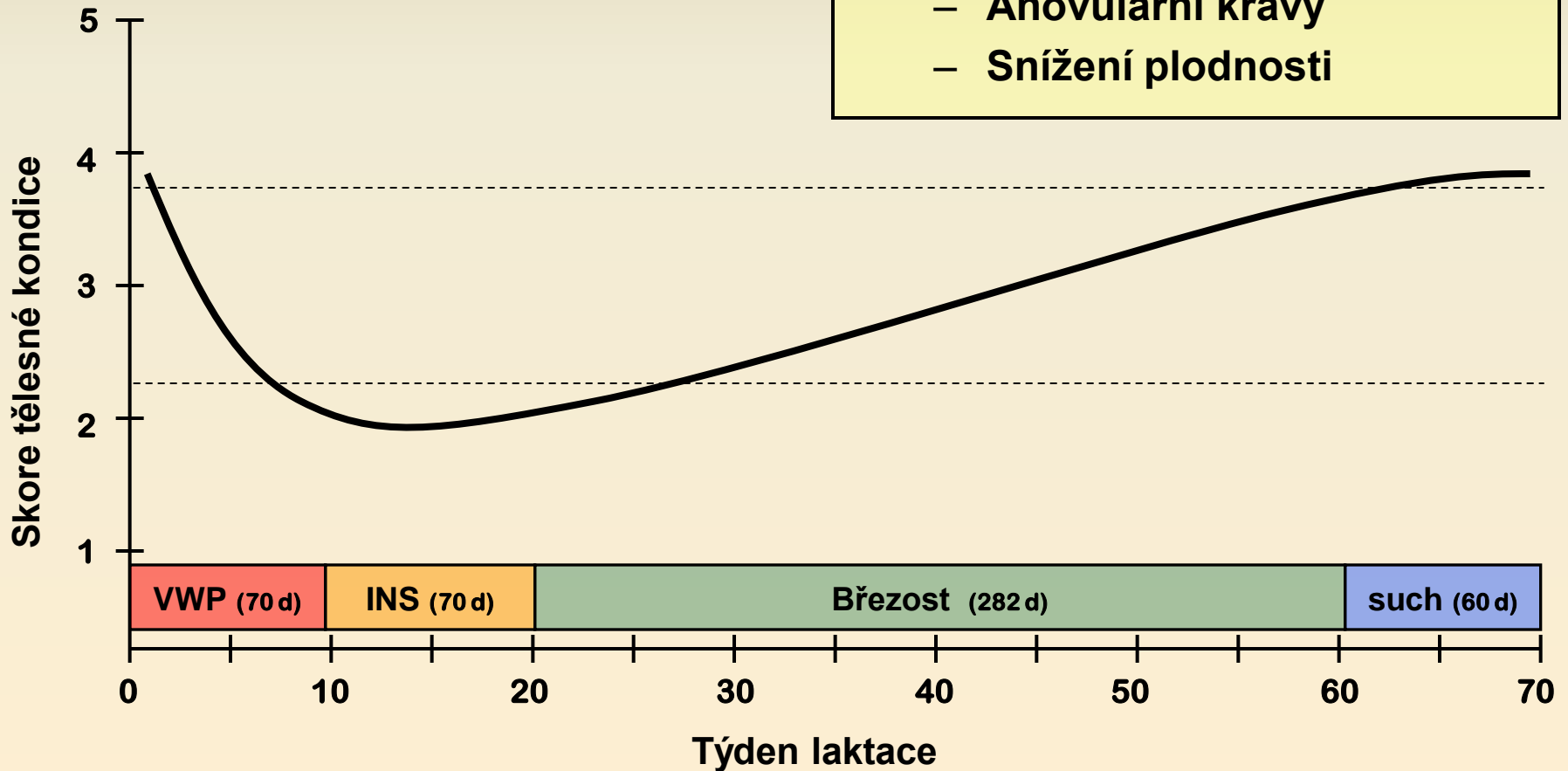
Průměr

Tučná

Obézní

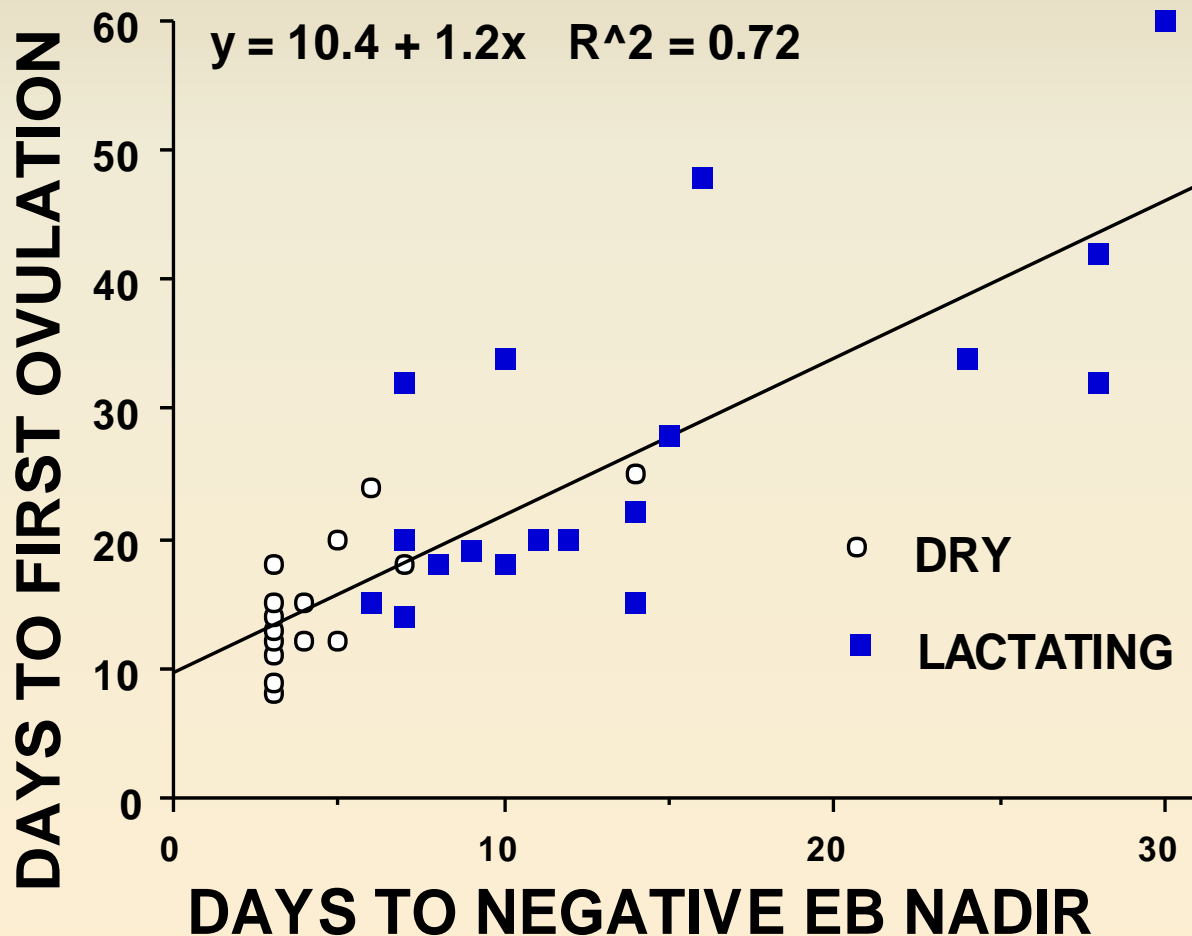
Nadměrná ztráta tělesné kondice

- ☐ **Metabolické problémy**
  - Ketosa
  - Ztučnění jater
  - Přesunutý slez
- ☐ **Špatná reprodukce**
  - Anovulární krávy
  - Snížení plodnosti

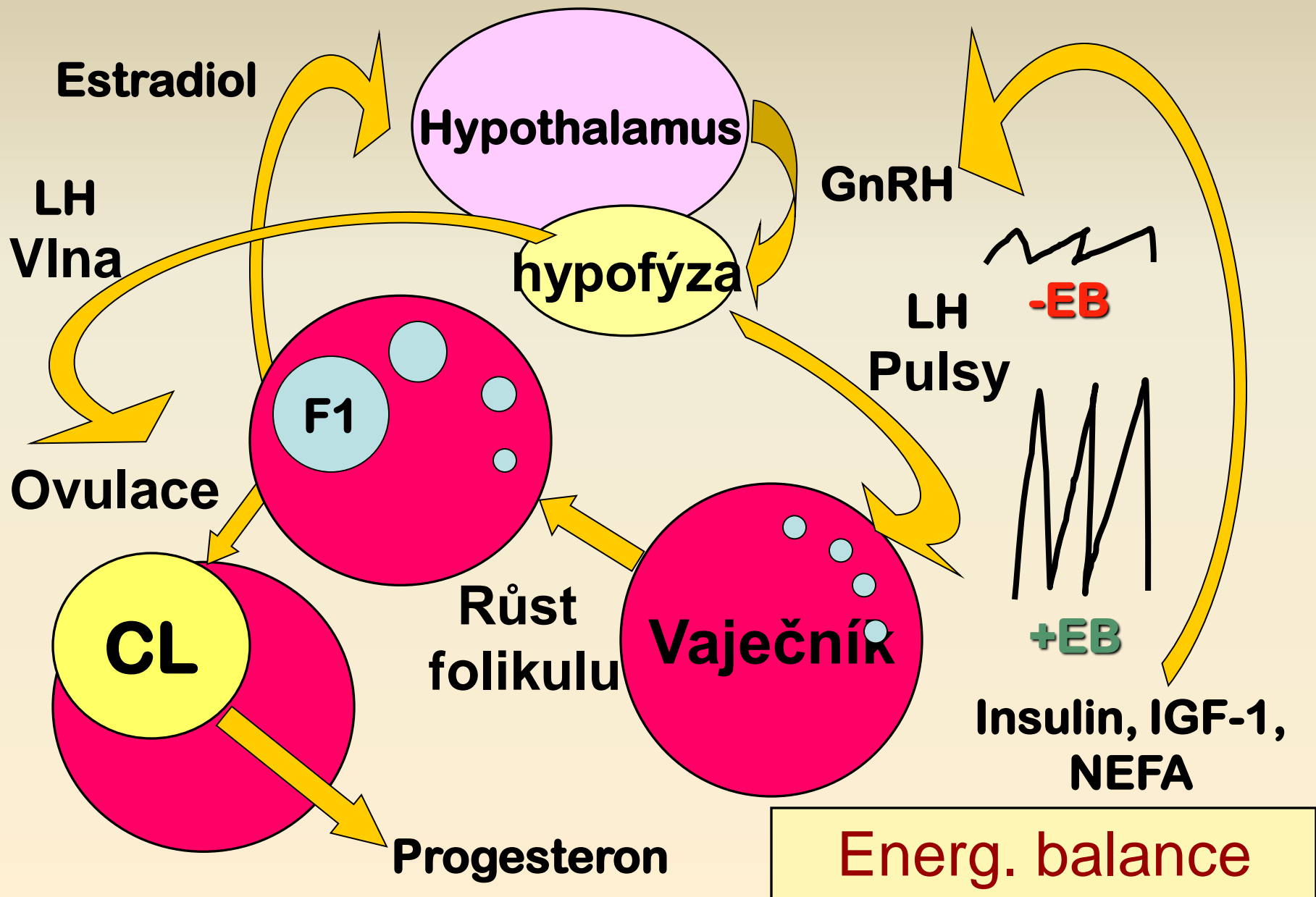
Vztah mezi dny do nadiru energetické balance a dny první ovulace

Butler and Canfield, 1989

- Doba zotavení z nadiru energetické balance se mezi kravami liší a zdá se být důležitý metabolický signál pro opětovné zahájení ovariální aktivity
- První ovulace nastává okolo 10 d po nadiru energetické balance

Opětovné zahájení ovariální aktivity po otelení

Vliv skóre tělesné kondice a načasované inseminace na plodnost laktujících hloštýnských krav

Sterry et al., 2006

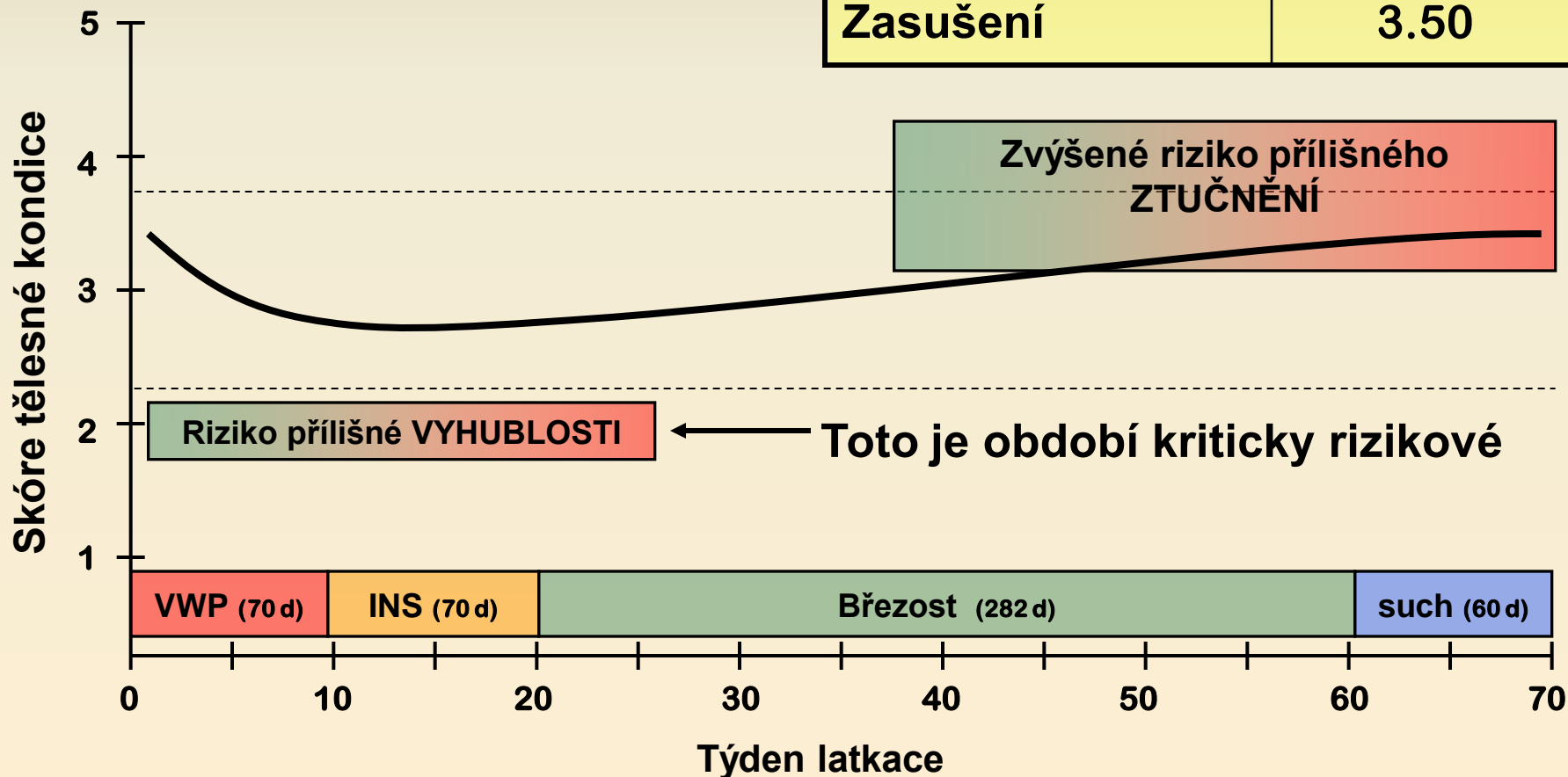
BCS

Položka	≤ 2.5	> 2.5	Hodnota P
Břez . 33 (%)	39 (64/164)	55 (334/605)	0.001
Břez. 61 (%)	36 (59/162)	50 (303/601)	0.003
Ztráta (%) d 33 až 61	5 (3/62)	8 (27/330)	0.117

Cílové skóre tělesné kondice

Období	Cíl BCS
Otelení	3.50
Připouštění	2.50
Konec laktace	3.25
Zasušení	3.50

Základní pravidla skóre tělesné kondice

Nikdy nedopust'te pokles BSC pod 2,0

- U hubených krav reprodukce a mléčná produkce může trpět nedostatkem rezerv energie

Celková ztráta by nikdy neměla přesáhnout 1 bod BCS

- Snížení BCS o více než 1 bod má za následek výrazné snížení procenta březosti po 1. inseminaci

Nikdy nenechte ztloustnout krávu nad BCS 4.25

- Obézní krávy jsou ve vyšším riziku metabolických problémů, laminitidy a zůstanou pravděpodobně jalové dlouhou dobu

Udržování tělesné teploty u mléčného skotu

Homeotermie:

$$HP + EH = HL$$

Hypertermie:

$$HP + EH > HL$$

Teplo vnějšího prostředí (EH)

Ztráty tepla do vnějšího prostředí (HL)

Produkce tepla organismem (HP)

Metabolismus:

- 1) Růst
- 2) Laktace

4 způsoby:

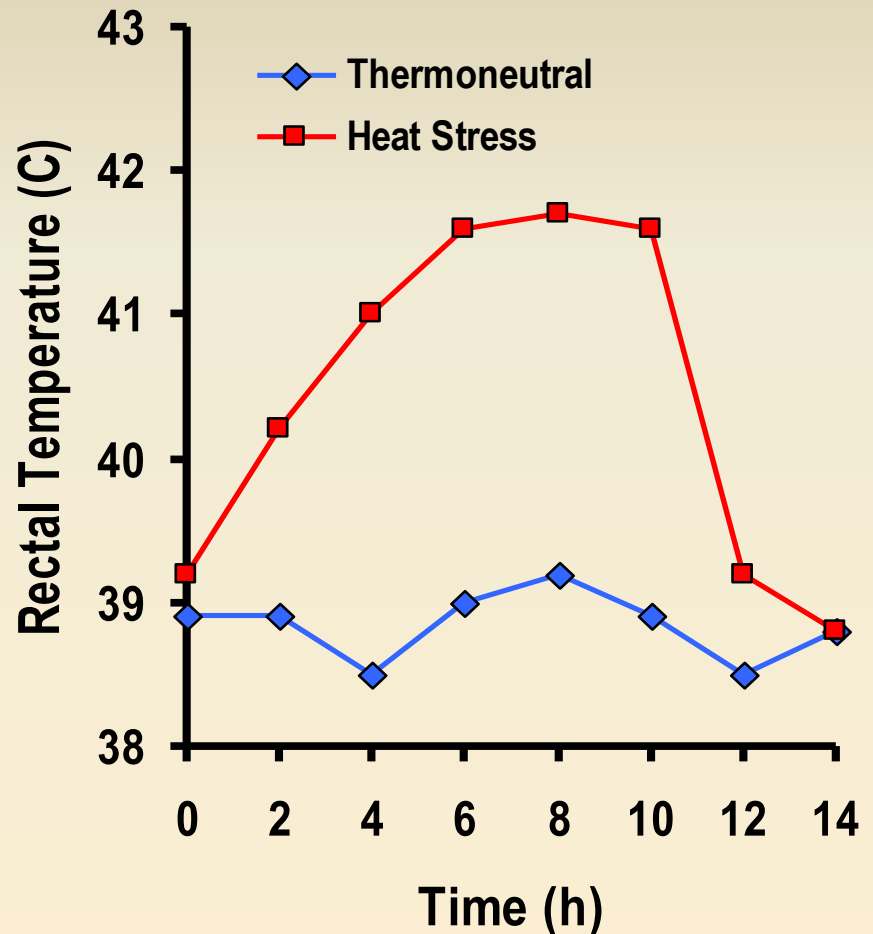
- 1) Kondukcce
- 2) Konvekce
- 3) Radiace
- 4) Evaporace

Vliv tepelného stresu

Tělesná teplota

Průměrná rektální teplota jalovice v termoneutralním prostředí a v prostředí tepelného stresu

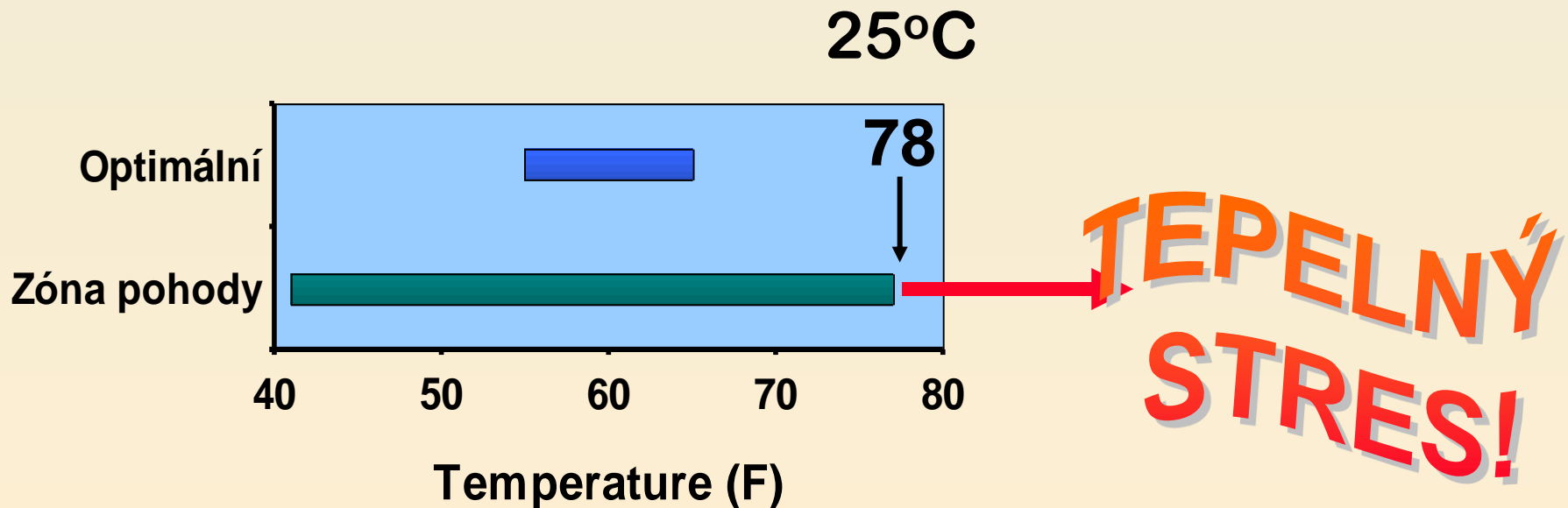
Rektální teplota v situaci závažného tepelného stresu může dosáhnout až 41.6°C

Data from Putney et al., 1989

Termoneutrální zóna

- ✓ **12,8 – 18,3°C** = Optimální rozsah teploty prostředí pro dojnice
- ✓ **5 – 25°C** = zóna pohody pro dojnice
  - ✓ V zóně pohody obvykle nenastanou změny DMI a další nepříznivé vlivy tepelného stresu

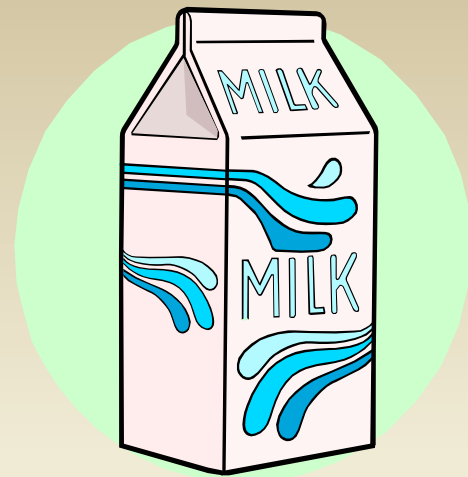

Vliv tepelného stresu

Mléčná užitkovost

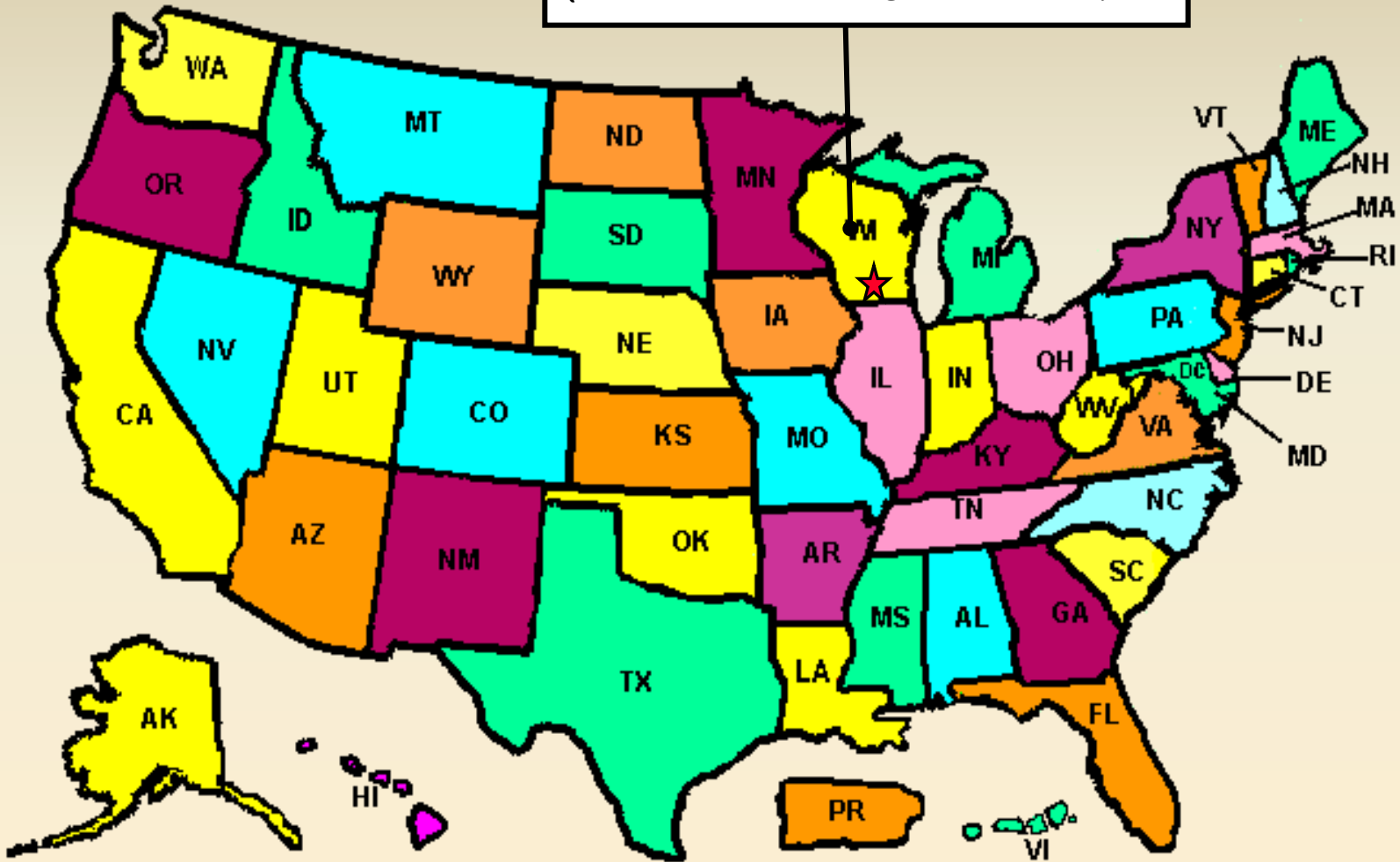
Přímý vliv tepelného stresu na užitkovost je v důsledku primárního snížení příjmu sušiny

Krávy v prostředí závažného tepelného stresu ($THI > 80$) můžou snížit mléčnou užitkovost až o 25 – 35% pokud není sjednána náprava

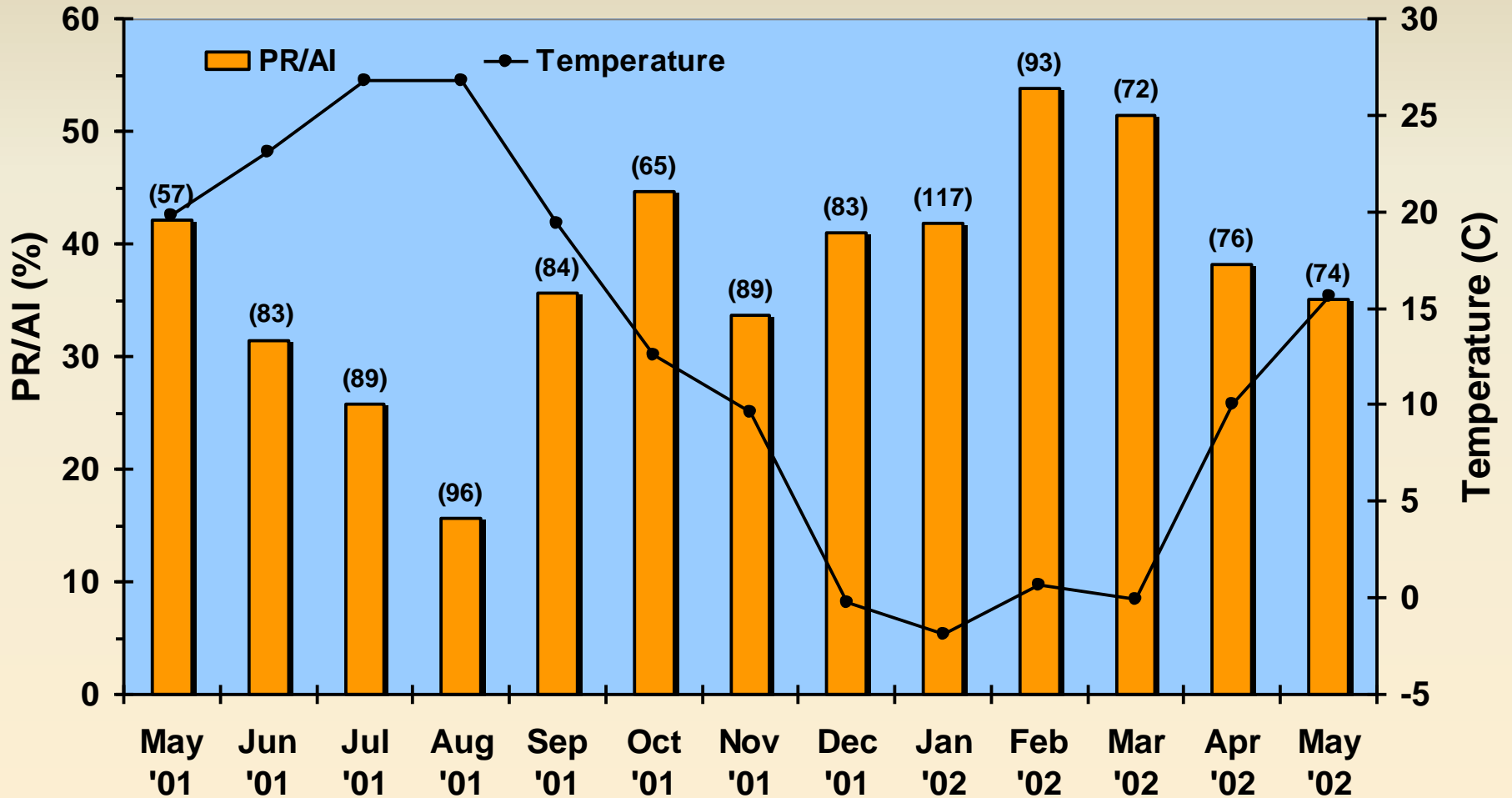
Athens, WI

(latitude 45° 07'; longitude 90° 20')

Procento březosti u načasovaní inseminace dle měsíců

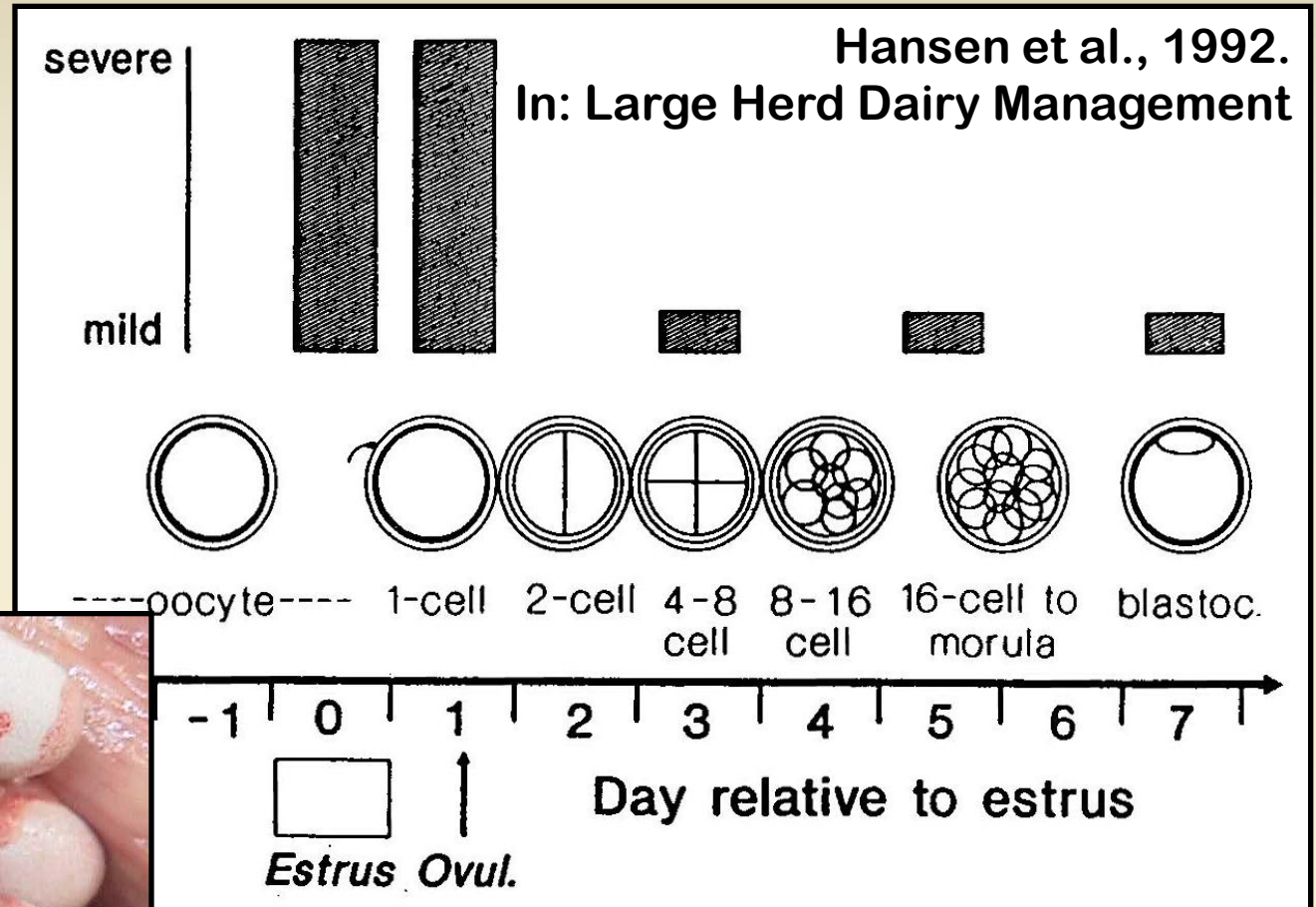
(Fricke et al., 2003)

Vliv tepelného stresu

Vliv na růst folikulů a vývoj ranného embrya

Všeobecná doporučení

Voda

- ❑ Příjem vody může být zvýšen až téměř o 50% během závažného tepelného stresu
- ❑ Zajistěte čerstvou a čistou vodu
- ❑ Pro každou krávu zajistěte 7,5-10cm délky napáječky
- ❑ Zajistěte aby byla voda dostupná okamžitě jak se krávy vracejí z dojírny

Kdy se stává horko skutečným horkem?

Rektální teploty jsou nad 39,1°C

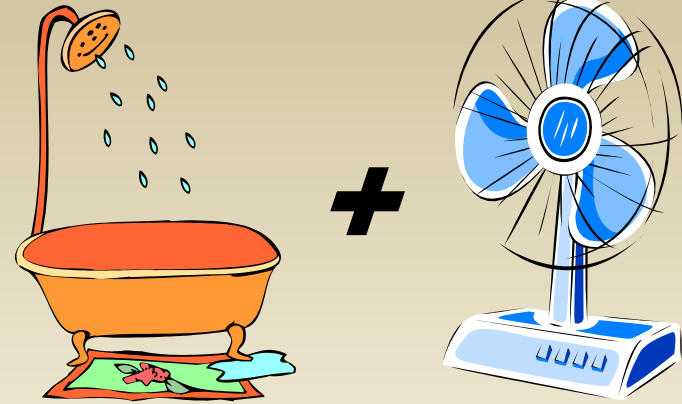
Dýchání rychlejší než 80 dechů za minutu

**Příjem sušiny poklesne o 10% nebo více ve
spojení s horkým počasím**

**Dojivost poklesne o 10% nebo více ve spojení s
horkým počasím**

**Pokud takové podmínky nastanou musíte
zvážit způsoby ochlazování vašich
krav!**

Sprchy a větráky

- ✓ **Sprchování v kombinaci s větráky zlepší evaporační a konvekční ochlazování vašich krav**
- ✓ **Umístění v čekárně dojírny je prioritou č.1**
- ✓ **Řady větráků o průměru 90 nebo 122 cm pod úhlem 30° na každých 9 až 12 m.**

Fosfor a reprodukce

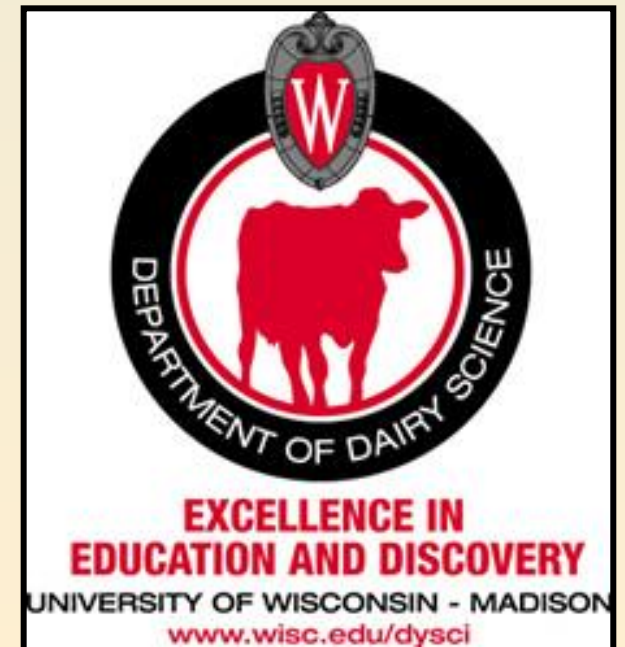
Závěr

- **Krmení krmné dávky obsahující přebytek P (0.57%) nezlepší reprodukci laktujících mléčných krav v porovnání s kravami krmenými krmnou dávkou v souladu s požadavky na P NRC (2001) (0.37%)**
  - **Snížení P v trusu sníží negativní vliv P na životní prostředí**
  - **Eliminace nebo snížení přídatku P může snížit cenu krmných dávek pro skot**

Spojení výživy a špatné reprodukce u laktujících mléčných krav

Dr. Milo Wiltbank

**Department of Dairy Science
University of Wisconsin-
Madison**

Položka**Krávy****Jalovice**

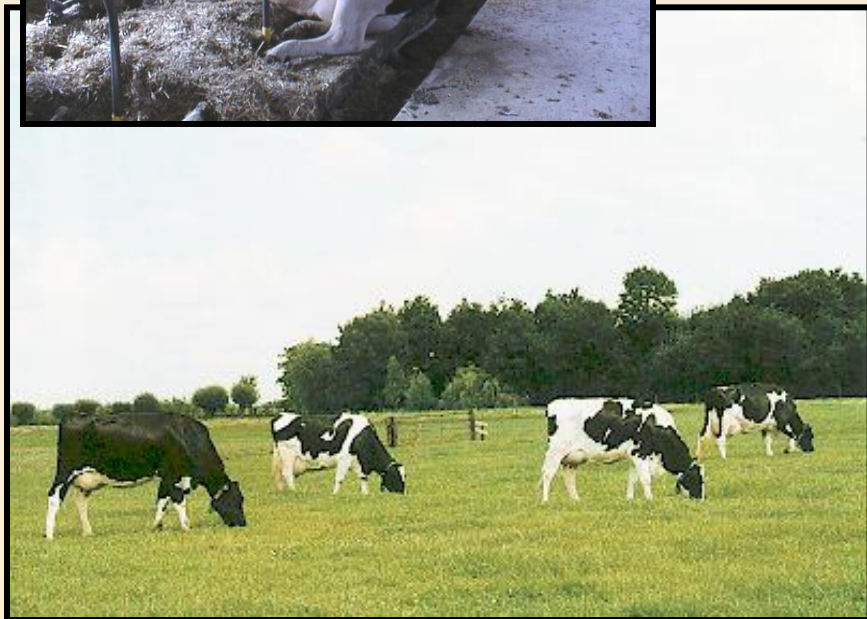
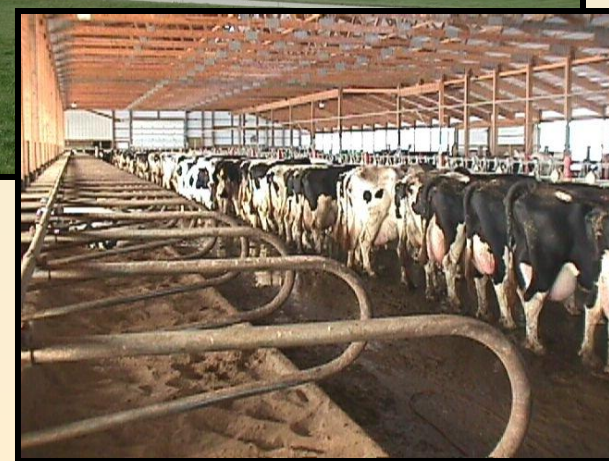

Trvání říje (h)**7.3 ± 7.2****11.3 ± 6.9****Procento březosti (%)****<50****>50****Ztráty březosti****High****Low****Mnohonásobná ovulace (%)****14****5****Procento dvojčat (%)****8****~1**

**Trendy v mléčném průmyslu U.S. za posledních
25 letech mohou být nejlépe popsány
termínem:**

ZMĚNA

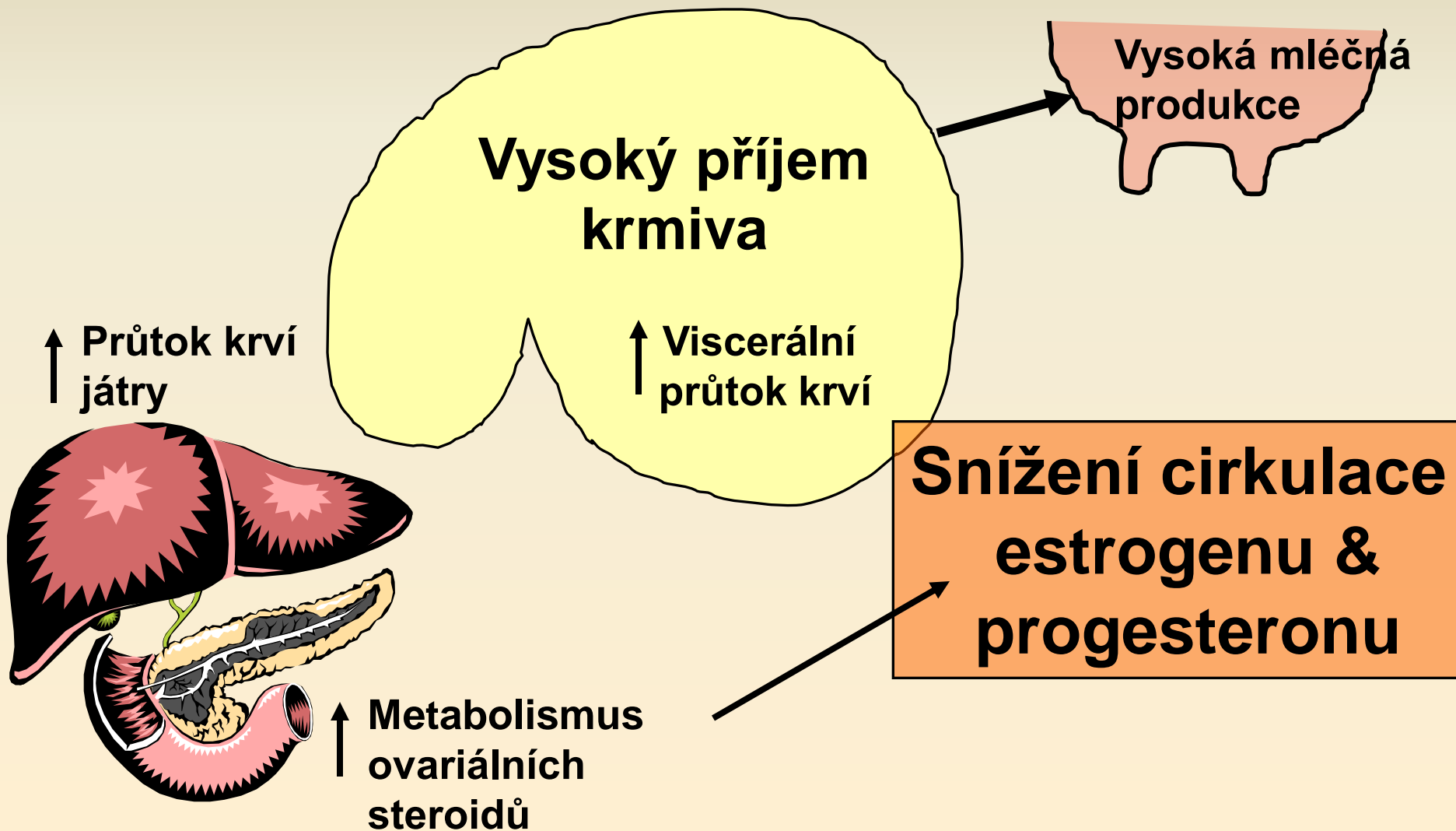
Otázka: jaká je primární charakteristika umožňující laktující krávě dosáhnout vysokou mléčnou užitkovost?

Odpověď: Příjem krmiva
Příjem sušiny laktujících krav je ve vysoké korelaci s mléčnou užitkovostí

$r = 0.88$; Harrison et al., J Dairy Sci 73:2749; 1990

Nová hypotéza

Dr. Milo Wiltbank, UW-Madison

Suché versus laktující holštýnské krávy

položka	Suché krávy	Laktující krávy
n	8	8
Základní průtok krví játry (L/h)	746 ± 47	1,578 ± 74
Bazální progesteron (ng/ml)	4.11 ± 2.3	2.58 ± 0.09
Cirkulující estradiol (pg/ml)	25 ± 2	11 ± 4
MCR estradiolu (L/h)	792 ± 89	1,781 ± 216

Možné dopady na fyziologii reprodukce

Říjové chování

- **Snížení projevů a trvání říje** (Harrison et al., J Dairy Sci 73:2749; 1990)

Vývoj folikulů

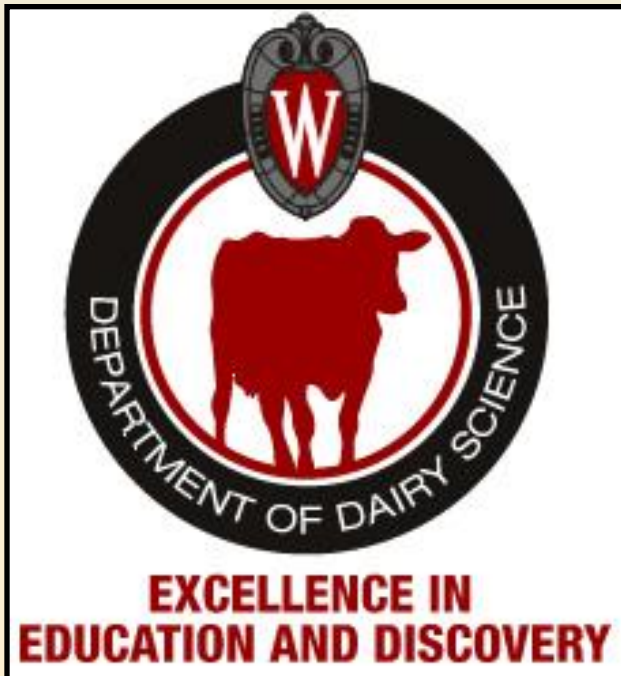
- **Množství folikulárních vln během cyklu** (Cordoba and Fricke, J Dairy Sci, 2002)
- **Snížení kvality oocytů a embrya** (Sartori et al., 2004)
- **Zvýšení výcečetných ovulací a dvojčat** (Fricke and Wiltbank, Therio 52:1133; 1999)

Plodnost

- **Zvýšení ranné embryonální odúmrti** (Vasconcelos et al., Biol Reprod 56(Suppl. 1):140(Abstract); 1997)

Na Webu:

www.uwex.edu/ces/dairyrepro/

Department of Dairy Science
University of Wisconsin - Madison